

ΕΛΙΔΕΚ.
Ελληνικό Ίδρυμα Έρευνας & Καινοτομίας

Περιγραφή Χρηματοδοτούμενου Ερευνητικού Έργου
1η Προκήρυξη Ερευνητικών Έργων ΕΛ.ΙΔ.Ε.Κ. για την
ενίσχυση των Μελών ΔΕΠ και Ερευνητών/τριών και την
προμήθεια ερευνητικού εξοπλισμού μεγάλης αξίας

Τίτλος Ερευνητικού Έργου: Επιπτώσεις στη βιοποικιλότητα από τη μείωση των παραδοσιακών μορφών διαχείρισης γης σε ορεινές περιοχές: παρούσα κατάσταση, προβλέψεις για το μέλλον, μέτρα αντιμετώπισης

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ιωάννης Τσιριπίδης

Φιλικός προς τον αναγνώστη τίτλος: Η εγκατάλειψη της υπαίθρου από τον άνθρωπο ευνοεί ή βλάπτει τη βιοποικιλότητα;

Επιστημονική Περιοχή: Περιβάλλον & Ενέργεια

Φορέας Προέλευσης και Χώρα: Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Ελλάδα

Φορέας Υποδοχής: Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Συνεργαζόμενος Φορέας: Ελληνικός Γεωργικός Οργανισμός (ΕΛΓΟ) ΔΗΜΗΤΡΑ, Διεθνές Πανεπιστήμιο της Ελλάδος

Ποσό Χρηματοδότησης: 164.000 €

Διάρκεια Χρηματοδότησης: 36 μήνες

Σύνοψη Ερευνητικού Έργου

Η εγκατάλειψη παραδοσιακών μορφών διαχείρισης γης (ΕΧΓ), ειδικά σε ορεινές ή χαμηλής παραγωγικότητας περιοχές, είναι ένα φαινόμενο που λαμβάνει χώρα παγκοσμίως και αποτελεί την κυρίαρχη αλλαγή χρήσης γης στην Ευρώπη.

Μέχρι σήμερα, υπάρχουν αντιφατικά αποτελέσματα σχετικά με τις επιπτώσεις της ΕΧΓ στη βιοποικιλότητα και, ως εκ τούτου, υπάρχουν και διαφορετικές εισροές για την ανάπτυξη πολιτικών για την αντιμετώπιση αυτού του ζητήματος. Σύμφωνα με ορισμένες δημοσιεύσεις, η ΕΧΓ θεωρείται μια μοναδική ευκαιρία «για την αποκατάσταση μέρους της χαμένης βιοποικιλότητας και των λειτουργιών του οικοσυστήματος» στην Ευρώπη, μέσω μιας διαδικασίας που καλείται “rewilding”. Από την άλλη πλευρά, υπάρχουν άλλες έρευνες, που καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι η ΕΧΓ έχει αρνητικές επιπτώσεις στη βιοποικιλότητα και στις λειτουργίες του οικοσυστήματος ή ακόμη αποτελεί μια από τις σημαντικότερες απειλές για τη βιοποικιλότητα για συγκεκριμένα είδη και ενδιαίτηματα.

Ο κύριος στόχος του έργου είναι να μελετήσει τις συνέπειες της ΕΧΓ σχετικά με τις τρεις κύριες πτυχές της ποικιλότητας των αγγειοφύτων (ταξινομική, λειτουργική και φυλογενετική) σε ορεινές περιοχές, να προβλέψει την αλλαγή αυτών των τριών πτυχών της βιοποικιλότητας στο μέλλον με βάση σενάρια αλλαγής στις χρήσεις γης και αλλαγής του κλίματος και να δημιουργήσει σχέδια που θα συμβάλουν στην αποτελεσματική διατήρηση των διαφορετικών πτυχών της ποικιλότητας, βάσει τόσο των παρόντων όσο και των μελλοντικών (προβλεπόμενων) συνθηκών.

Αλλαγές στα χαρακτηριστικά της βιοποικιλότητας λόγω της ΕΧΓ συμβαίνουν ήδη σήμερα στην Ελλάδα και στην Ευρώπη και αυτό το φαινόμενο δεν θα διαρκέσει περισσότερο από μερικές δεκαετίες για να ολοκληρωθεί. Επομένως, πρέπει άμεσα να μελετήσουμε αυτό το φαινόμενο και να δράσουμε μέσω μέτρων και πολιτικών διατήρησης προκειμένου να διασφαλίσουμε τις καλύτερες δυνατές προοπτικές για τη διατήρηση της βιοποικιλότητας και τη χρήση των φυσικών πόρων από τον άνθρωπο.

Πρωτοτυπία του Ερευνητικού Έργου

Το έργο στοχεύει στην εφαρμογή μιας ολιστικής και καινοτόμου προσέγγισης για τη μελέτη των συνεπειών της ΕΧΓ στην ποικιλότητα των φυτών. Στοχεύει στο συνδυασμό διαφορετικών μεθόδων και διαφορετικών τύπων δεδομένων για να διερευνήσει σε βάθος τις παραπάνω συνέπειες. Τα ερευνητικά ερωτήματα επικεντρώνονται στον αντίκτυπο της ΕΧΓ στη βιοποικιλότητα, ένα ερευνητικό θέμα για το οποίο η επιστημονική κοινότητα δείχνει αυξανόμενο ενδιαφέρον. Επιπλέον, πολλές από τις μεθόδους που θα χρησιμοποιηθούν για την απάντηση των ερευνητικών ερωτημάτων είναι σύγχρονες και η συνδυασμένη χρήση τους εξακολουθεί να μην έχει ερευνηθεί επαρκώς.

Η αλλαγή στις χρήσεις γης είναι ένα θέμα που σταδιακά άρχισε να μελετάται εντατικά από τις αρχές του 21ου αιώνα, και το ποσοστό των σχετικών δημοσιεύσεων εξακολουθεί να αυξάνεται ραγδαία. Η αλλαγή χρήσης γης και η αλλαγή του κλίματος συγκαταλέγονται στις σημαντικότερες απειλές για τη βιοποικιλότητα, και επομένως η πρόβλεψη της συνδυασμένης επίδρασής τους στη βιοποικιλότητα αποτελεί μείζονα πρόκληση για τη βιολογία της διατήρησης, αλλά μέχρι σήμερα έχει σπάνια εφαρμοστεί.

Η μελέτη όλων των βασικών πτυχών της ποικιλότητας, στο πλαίσιο της κατανόησης των βαθμίδων βιοποικιλότητας και του σχεδιασμού διατήρησης είναι μεγάλης σημασίας, δεδομένου ότι κάθε πτυχή είναι πιθανό να σχετίζεται με συγκεκριμένες υπηρεσίες, όπως πιθανές μελλοντικές αξίες-υπηρεσίες της βιοποικιλότητας, και την ανθεκτικότητα ή βελτιστοποίησης των λειτουργιών των οικοσυστημάτων.

Ο συστηματικός σχεδιασμός διατήρησης της βιοποικιλότητας θα λάβει υπόψη τις μεταβαλλόμενες περιβαλλοντικές συνθήκες, το οποίο θεωρείται κρίσιμο ζήτημα για τη διασφάλιση της αποτελεσματικότητας των μέτρων και της πολιτικής διατήρησης.

Αναμενόμενα αποτελέσματα & Αντίκτυπος του Ερευνητικού Έργου

Το ερευνητικό έργο μπορεί να συμβάλει στο πλαίσιο του επιστημονικού τομέα που ανήκει με τους ακόλουθους τρόπους: α) να απαντήσει σε ερωτήσεις σχετικά με ένα θέμα εφαρμοσμένης οικολογίας που διερευνάται εντατικά τα τελευταία χρόνια και συνεπώς περιλαμβάνει ένα υψηλής αξίας ερευνητικό θέμα, β) την ανάπτυξη ενός ολοκληρωμένου συνόλου εμπειρικών δεδομένων που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για πολλά ερευνητικά ερωτήματα στην οικολογία πέραν αυτών που εξετάζονται στο έργο (τα εμπειρικά σύνολα δεδομένων έχουν αποδειχθεί πολύτιμα στον έλεγχο και τη δημιουργία επιστημονικών υποθέσεων), γ) την πρόταση μιας σειράς σύγχρονων μεθόδων και προσεγγίσεων, οι οποίες μπορούν να αντιμετωπίσουν τα ερευνητικά ερωτήματα αυτού του έργου, αλλά και άλλα σχετικά ζητήματα που αφορούν την οικολογία και τη διατήρηση της βιοποικιλότητας, δ) τον έλεγχο σημαντικών οικολογικών θεωριών, όπως η Υπόθεση της Ενδιάμεσης Διαταραχής και η υπόθεση της Ενδιάμεσης Παραγωγικότητας, με βάση ένα ολοκληρωμένο εμπειρικό σύνολο δεδομένων, και ε) την ταυτόχρονη εξέταση των δύο σημαντικότερων απειλών για τη βιοποικιλότητα (αλλαγές χρήσης γης και κλιματική αλλαγή) στον σχεδιασμό διατήρησης, η οποία είναι μια σύγχρονη και πολύ σημαντική προσέγγιση στη διατήρηση.

Οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις σχετίζονται επίσης έμμεσα με το έργο, καθώς η ΕΓΧ είναι ένα κοινωνικοοικονομικό φαινόμενο και πρέπει να ακολουθηθεί μια κατάλληλη κοινωνικοοικονομική πολιτική για την επίλυση αυτού του προβλήματος. Η εξαγωγή συμπερασμάτων σχετικά με τις επιπτώσεις των διαφορετικών παραδοσιακών χρήσεων γης στη βιοποικιλότητα μπορεί να βοηθήσει στην ανάπτυξη κατάλληλων πολιτικών, με στόχο, τόσο την οικονομικά βιώσιμη ανάπτυξη της υπαίθρου, όσο και τη διατήρηση της βιοποικιλότητας.

Η σημασία της χρηματοδότησης

Η χρηματοδότηση αυτού του έργου είναι σημαντική για τις ερευνητικές δραστηριότητες των ατόμων που συμμετέχουν στην υλοποίησή του, επειδή προσφέρει:

Την ευκαιρία να ασχοληθούν πιο έντονα με ένα ερευνητικό ερώτημα, το οποίο μελετούν τα μέλη της ερευνητικής ομάδας τα τελευταία χρόνια.

Την ικανότητα εφαρμογής μιας ολιστικής προσέγγισης, συνδυάζοντας δεξιότητες και εμπειρογνωμοσύνη ερευνητών, σχετικά με διάφορες μεθόδους και ερευνητικές προσεγγίσεις.

Τα μέσα για την ανάπτυξη εμπειρικών συνόλων δεδομένων, που μπορούν να επεξεργασθούν στο μέλλον για τη μελέτη σχετικών ερευνητικών ερωτημάτων και θα χρησιμοποιηθούν για τον έλεγχο συγκεκριμένων μεθοδολογικών προσεγγίσεων και επιστημονικών υποθέσεων.

Τις πηγές και την δυνατότητα σε νέους και ώριμους ερευνητές να συνεργασθούν και να επιτύχουν ερευνητικούς στόχους υψηλής ποιότητας.

Την ευκαιρία συμβολής στην διερεύνηση βέλτιστων λύσεων για σημαντικά και εφαρμοσμένα ερευνητικά προβλήματα που σχετίζονται άμεσα με τη διατήρηση της βιοποικιλότητας και τις πρόσφατες κοινωνικοοικονομικές τάσεις, σχετικά με την ανθρώπινη χρήση περιβαλλοντικών πόρων.

ΕΛΙΔΕΚ.
Ελληνικό Ίδρυμα Έρευνας & Καινοτομίας

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

Λ. Συγγρού 185 & Σάρδεων 2
ΤΚ. 17121, Νέα Σμύρνη, Ελλάδα
210 64 12 410, 420
communication@elidek.gr
www.elidek.gr